

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

Innlegg i Nordisk Råds debatt om
videreutvikling av det nordiske samarbeidet.

Århus, 11. november 1992

President,

Debatten om forslagene til videreutvikling av det nordiske samarbeidet har vært engasjert og innholdsrik. Det er gledelig at det utredningsarbeidet som har vært gjennomført - og de debatter vi har hatt i våre land - har stimulert til så mange innlegg fra Nordisk Råds medlemmer.

De aller fleste av talerne har lagt vekt på at bedre politisk styring på regjeringssiden vil heve kvaliteten på samarbeidet mellom landene og dermed være en stimulans for arbeidet i Rådet. Dette illustrerer på en utmerket måte at det nordiske samarbeidet er et hele. Greier vi å bedre deler av samarbeidet, så får det innvirkning på hele vår felles innsats.

På vegne av Statsminsistrene vil jeg få takke Presidenten og det øvrige Presidie for det samarbeid vi har hatt for å sikre både dialog og framdrift i dette siste året.

Gjennomgangstonen i de innlegg vi har hørt, og de uttalelser som er kommet fra de ulike gruppene, gir bred støtte til de reformforslag som er fremmet. Jeg vil likevel kommentere noen av de spørsmål som er reist i debatten.

Enkelte talere har vært opptatt av hva som ligger i en styrking av det uformelle samarbeidet. Halldor Asgrimsson fra Midtengruppen gav uttrykk for bekymring over denne utviklingen, og han fryktet for at denne utviklingen vil skjære ned på parlamentarisk samarbeid.

Det er ikke noe grunnlag for en slik frykt, President. La meg snarere si tvert i mot. Vi vil se, helt uavhengig av hvordan vi velger å innrette samarbeidet, at de uformelle kontaktene vil få større betydning. Det har vi sett på det sikkerhets- og utenrikspolitiske området, vi ser det på det Europa-politiske området og vi vil se det på en lang rekke områder der landene ser seg tjent med løpende kontakter på ulike nivåer.

Våre forslag tar sikte på å motvirke det Herr Asgrimsson frykter. Vi legger opp til at Nordisk Råd får utvidede kontakter med det uformelle samarbeidet. At vi i dag skal ha en første utenrikspolitiske debatt på bakgrunn av en redegjørelse fra formannskapetets utenriksminister er et godt eksempel. At Statsministeren i det land som skal over at

formannskapet vil redegjøre for arbeidet i det kommende år er et annet. Vårt ønske har vært å gi et bidrag til mer innhold og mer interessant politisk substans i debattene i Nordisk Råd.

Jeg merket med at den svenske samarbeidsministeren Olof Johansson gikk inn på de viktige verdiene også ved det uformelle samarbeidsnettverket i Norden, og mellom de nordiske representanter i internasjonale organisasjoner. Dette vil nå få en enda mer framtrædende plass, og det hviler et stort ansvar på formannskapslandet i Norden for å styrke og bedre nettopp disse mulighetene. Det blir nå en klargjøring av ansvar som vi hittil ikke har hatt, og som parlamentarikerne har følt har manglet.

Fra noen talere er det reist spørsmål om opprettelsen av Den nordiske samarbeidskomiteen vil føre til at embedsmenn får en for dominerende rolle. Det fremgår klart at Samarbeidskomiteen er underlagt Samarbeidsministrene og at den også kan få oppdrag fra Statsministrene. På bakgrunn av politiske instruksjoner vil Samarbeidskomiteen ha et administrativt ansvar for å følge opp arbeidet i Nordisk Ministerråds sekretariat og sørge for hensiktsmessig prioritering og oppfølging på Ministerrådssiden.

Dette vil bidra til at vi på politisk nivå kan vie vår innsats til politiske spørsmål. Til nå har ministre i altfor stor grad måttet bruke tid på administrative detaljer. Nå vil vi på politisk nivå kunne vie kreftene til det som er av politisk betydning, og det er jo det vi alle ønsker.

Fra bl.a. den konservative gruppen har det vært reist spørsmål om Samarbeidsministrenes rolle. Det er ingen tvil om at Samarbeidsministrene vil spille en viktig politisk rolle også i fremtiden. Som budsjettministre vil de ha et viktig ansvar for å bestemme rammen for de syv satsingsområdene. De vil også ha et viktig koordineringsansvar på områder som ikke naturlig faller inn under en ministers ansvar. Nasjonalt vil også Statsministrene ha behov for assistanse av Samarbeidsministrene i den løpende politiske koordinering av nordiske spørsmål.

Satsingen på kultur er ønsket velkommen fra alle hold. Det er et viktig signal om den vekt vi legger på å profilere nordiske identitet, kultur og språkfelleskap i fremtiden.

Statsministrene har i sin erklæring i går tallfestet den økte satsingen på kultur i 1994-budsjettet og satt et konkret mål om at områdene kultur og forskning og utdanning dekker 50% av budsjettet i 1996. Vi mener at det er nødvendig med konkrete mål dersom vi virkelig skal lykkes med nysatsingen. Det vil bli diskusjon om de omprioriteringer som vil bli nødvendig for å dekke inn økningen på kultur og utdanning. Men det er en konkret diskusjon der vi må ta politiske valg og foreta prioriteringer. Her vil det være midler å hente ved en reduksjon i antall prosjekter og det bør også være rom for å

frigjøre ressurser gjennom administrative innsparinger og en viss nedbygging av sekretariatsfunksjonen.

Det er nå opp til Kulturministrene og Utdanningsministrene i samråd med Nordisk Råd å trekke opp linjene for hvordan nysatsingen skal settes ut i livet. Jeg har merket meg at det er ulike syn i spørsmålet om den form den nye kultursatsingen bør få. Det viktige her er at de som arbeider med disse spørsmålene nå formulerer sine forslag. Vi får så komme tilbake til behandling av Ministerrådsforslagene ved sesjonen i Oslo.

President,

De store endringene i Europa og Nordens deltakelse i europeisk samarbeid er en viktig årsak til at vi nå trekker opp nye linjer for det nordiske samarbeidet. President, vi må vel også erkjenne at behovet for fornyelse ville ha vært der uansett. De talere som unyansert gjør alle spørsmål om til en EF-debatt skyter da også langt ved siden av målet. For alle her bør vite at det nordiske samarbeidet nå trenger nye impulser. I årevis har vi i denne forsamling etterlyst bedre innretning av samarbeidet, mindre byråkrati og mer politikk.

Det er felles for de talere som ganske ukritisk kritiserer reformforslagene som EF-tilpasning at de selv ikke har konkrete forslag til hvilken vei vi bør gå videre. Vi har engasjert oss og brukt mye tid på å få til en bedre innretning av samarbeidet. Det er fordi vi ser det klare behovet av et bredt samarbeid mellom de nordiske land på alle nivåer. Det er grunn til å etterlyse kritikernes egne forslag til en fremtidsrettet innretning av samarbeidet i det nye Europa vi er en del av.

President,

Det er også min erfaring gjennom mange år at det lett blir alt for mye av rent innenrikspolitiske markeringer og oppgjør i debattene her i Rådet, slik Mats Nyby pekte på i går.

Kirsti Kalle Grøndahl sier som leder av den sosialdemokratiske gruppen at Nordisk Råd må reformeres. Jeg er enig med henne i at dette er Rådets egen oppgave. Men fra statsministrenes side er det naturlig å slutte seg til oppfordringen om at saker som reises i nordiske fora må være spørsmål som det virkelig er viktig å finne nordiske løsninger på. Altfor ofte ser vi at saker som det enkelte land selv ikke prioriterer sendes på ørkesløse og ressurskrevende vandring i det nordiske systemet.

Kirsti Kalle Grøndahl peker på et viktig forhold når hun etterlyser at parlamentarikerforsamlingen blir sammensatt av parlamentariske ledere, sentrale utenriks- og Europa-politikere fra hvert land. Først ved en slik sammensetning kan Nordisk Råd bli et viktig internasjonalt forum i åra framover.

President,

Oppfølgingsgruppen som har arbeidet etter Bornholm-møtet har i lys av debatten sluttført sin rapport. Statsministrene og Samarbeisministrene har i dag etablert Den nordiske samarbeidskomiteen som har fått ansvaret for å arbeide videre med implementeringen av forslagene. De aller fleste av dem trer i kraft umiddelbart. Det viktige er nå at det formelle samarbeidet på regjeringssiden organiseres rundt de syv satsingsområdene og at formannskapet tar ansvaret for å sette dagsorden på alle nivåer. Tiden vil vise hvilke erfaringer vi vil gjøre. Statsministerene har bedt om en evaluering av organiseringen om et år. Inntil da vil vi oppfordre alle til aktivt å bruke de mulighetene som nå åpner seg.